

לה; רק לאחר ביצוע כל התשלומים ערך המשרד בדיקה במקום וגילה, שהמבנה, שעבורו קיבלה העירייה את ההלוואה, לא הוקם כלל. עוד נמצאו מקרים רבים, שהתשלומים בוצעו בשלמותם, בלא שנערכו ביקורים, לא בעת הבנייה ולא לאחר סיומה. המדובר בעיקר בתשלומים מכספי מפעל הפיס. לדברי המשרד הסיבה לחוסר הפיקוח נעוצה בעובדה, שהוא לא הגיע בתחום זה להסדר נאות עם מפעל הפיס, אף כי ניהל עמו על כך דיונים ממושכים; במקרים אלה חייב משרד החינוך והתרבות או מפעל הפיס לפקח על הקמת המבנה. מאחר שהמשרד פועל בסמכות ממשלתית, צריך היה, לדעת הביקורת, הפיקוח להיות נתון בידי.

תמיכות במפעלי תרבות ואמנות ומדע

הטיפול בתחומי התרבות, האמנות והמדע של משרד החינוך והתרבות הוא בידי היחידה לתרבות; היא מעסיקה 24 עובדים: 11 עובדי מינהלה, 4 עובדי המועצה הציבורית לתרבות ואמנות ו-9 במחלקה להשתלמות מבוגרים. תפקידי היחידה, כפי שהוגדרו בדברי ההסבר לתקציב 1968/69, הם: לפקח על מוסדות התרבות והמדע ולקבוע קנה מידה לתמיכה במוסדות אלה; לקיים חוגים ופעולות תרבות ביישובים; לעודד הקמת ספריות ציבוריות ולתמוך בהן; לקיים קשר עם המועצה הציבורית לתרבות ואמנות ולבצע את תקציבה; לארגן פעולות השתלמות בשיתוף עם גורמים ציבוריים, לתמוך בהן ולפקח עליהן; ולארגן, בשיתוף עם גורמים אחרים, פעולות אמנות באזורי פיתוח ויישובי עולים (אמנות לעם). פעולות אחרות בתחום התרבות, כגון תרבות תורנית ותרבות הגוף, נמצאות בידי יחידות אחרות של המשרד.

התקציבים וההוצאות למעשה של היחידה לתרבות — לפעולות ולתמיכות גם יחד — עלו מ-5.8 מיליון ל"י בקירוב ב-1964/65 לכ-12 מיליון ל"י ב-1968/69; לשנת 1969/70 הועד בחוק התקציב סך 12.8 מיליון ל"י. בחודשים אפריל — יוני 1969 ערך משרד מבקר המדינה ביקורת ביחידה.

פעולות

הפרטים התקציביים "פעולות תרבות ואמנות" הסתכמו בשנת 1967/68 ב-2.5 מיליון ל"י ובשנת 1968/69 ב-2.9 מיליון ל"י בקירוב. במסגרת פרטים אלה כלולות בעיקר הפעולות של המועצה הציבורית לתרבות ואמנות; ספריות ציבוריות; ופעולות תרבות ואמנות לעם. בתחום היחידה לתרבות פעלה גם המחלקה להשתלמות מבוגרים, שתקציבה הסתכם בשנת 1967/68 ו-1968/69 ב-600,000 ל"י בקירוב לשנה. ממצאי ביקורת על פעולותיה הובאו בדו"חות השנתיים 16 (עמ' 212) ו-18 (עמ' 242). במאי 1969 צורפה המחלקה אל המחלקה לאמנות לעם.

המועצה הציבורית לתרבות ואמנות

במאי 1959 החליטה הממשלה, ביזמת שר החינוך והתרבות, להקים מועצה ציבורית לתרבות ואמנות ולהסמיך את השר למנות את יו"ר המועצה וחבריה. הממשלה קבעה את תפקידי המועצה כדלהלן: לדון בשאלות תרבות ואמנות; לפרסם את דיוניה ופרסומים אחרים בשאלות תרבות ואמנות; להזמין מחקרים בתחומים אלה; להקדיש תשומת לב מיוחדת

לבחינת הכלים והדרכים להחדרת ערכי תרבות ואמנות בקרב העולים ולהעמקתם בקרב הדור הצעיר במדינה; ליוזום פעולות בתחומי תרבות ואמנות ולהמליץ עליהן בפני שר החינוך והתרבות.

המועצה הוקמה באותו חודש כשהיא מורכבת מכמאה אנשים, ביניהם סופרים, אמנים בתחומי האמנות השונים, מבקרי אמנות; עוסקים בענייני תרבות ואמנות בארגונים ובמוסדות ציבוריים וברשויות מקומיות; עובדים בכירים של משרד החינוך והתרבות. המועצה מחולקת למדורים לפי ענפי התרבות והאמנות, כגון מדור למוסיקה, לתיאטרון, למחול, לספרות ולאמנות הפלסטית. יו"ר המועצה נעזר בהנהלה, המורכבת מראשי המדורים ומכמה מחברי המועצה. בעת כינון המועצה נקבע, שתפקידה יהיו בעיקרם תפקידי ייעוץ, והביצוע המעשי יהיה בידי המנגנון של משרד החינוך והתרבות. אמנם בתחילת קיומה פעלה המועצה כיועץ המשרד והמליצה בפניו על תכניות לפעולות, שנראו לה חשובות. היחידה לתרבות לא הייתה ערוכה לבצע בכוחות עצמה פעולות אלה וגם לא דאגה לכך, שהן יבוצעו על ידי היחידות הנוגעות בדבר במשרד. במקום זה היא המליצה בפני הנהלת המשרד לתת למועצה תקציבים, כדי שהיא בעצמה תבצע פעולות על פי תכניות, שלמעשה הוכנו לביצוע על ידי אחרים, כגון השתתפות בהקמתו ובהחזקתו של בית ספר גבוה לאמנות הבמה; הקמת מכון לתרגום ספרות עברית ללועזית (שנהפך מאוחר יותר לחברה שבהנהלתה משתתפת הממשלה), ומכון למוסיקה ישראלית. תקציבים אלה הסתכמו החל משנת 1961 בין 750,000 ל"י ל-800,000 ל"י לשנה. עוד לקחה המועצה על עצמה פעולות בקרב תלמידים ונוער, כגון הטיפול בתיאטרון ילדים; ארגון פסטיבלים לנוער; תמיכה באגודת נוער מוסיקלי; קולנוע לנוער; וחוגים לנוער חובב ספרות.

משרד החינוך והתרבות הודיע למשרד מבקר המדינה בנובמבר 1969, שלקראת מינוים של חברי המועצה ב-1970 יידונו מחדש גם תפקידיה של המועצה.

ספריות

ליד היחידה לתרבות קיים מדור לספריות המעסיק שני עובדים ותקציבו גדל מ-560,000 ל"י בקירוב ב-1966/67 ל-900,000 ל"י ב-1968/69. המדור מקים ספריות ציבוריות, בעיקר באזורי פיתוח ויישובים כפריים, ותומך בהן תמיכה כספית. בשנת 1968/69 נע סכום התמיכה בין 9,000 ל"י ל-28,000 ל"י לספרייה. הספריות מיועדות בעיקר לתלמידי בתי ספר ולמתלמידים. הן פועלות בהתאם לנהלים שנקבעו על ידי הארגון הבינלאומי לחינוך, מדע ותרבות (אונסקו) ובתיאום עם בית הספר לספרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים ועם ארגון ספרני ישראל. המדור מקיים קורסים לספרנים בשיתוף עם שני גופים אלה ובעזרת הספריות העירוניות בירושלים, חיפה, יפו, לוד ודימונה, המשמשות כבסיסי הכשרה לספרנים חדשים.

אמנות לעם

במסגרת היחידה לתרבות קיימת המחלקה לאמנות לעם, שהוצאתה הסתכמה בשנים 1966/67 עד 1968/69 בסך כולל של 3 מליון ל"י בקירוב; 1.5 מליון ל"י בקירוב מסכום זה מתכסה ממכירת כרטיסים ומהשתתפותם של גורמים אחרים, הלוקחים חלק בפעולות המחלקה. עד 1966/67 תמכה המחלקה בגופים שונים, שעסקו בהבאת מופעים אמנותיים לעיירות פיתוח, והיא פעלה בתחום זה באופן עצמאי. באותה שנה התקשרו הגופים המעוניינים בפעולות מסוג זה בטיטות הסכם להקמת מפעל משותף. במימונו של מפעל זה משתתפים משרד החינוך והתרבות, מרכז ההסברה של משרד ראש הממשלה, הסוכנות

היהודית, ההסתדרות הכללית של העובדים, וקרן תרבות אמריקה ישראל; ואילו בהנהלת המפעל משתתפים מלבדם גם המועצה הציבורית לתרבות ואמנות, מרכז השלטון המקומי, וארגון המועצות האזוריות. מטרת המפעל היא בעיקר לטפח בין העולים ואוכלוסיית ערי הפיתוח זיקה לאמנות ולחנך אותם להשתתפות באירועי תרבות ואמנות על ידי הבאת מופעים אמנותיים מכל הסוגים למקומות אלה. משרד החינוך והתרבות נשא במשך כל השנים בחלק העיקרי מהוצאות המפעל. מרכז ההסברה מעמיד לרשות המפעל את המנגנון של אנשיו בשדה ומשתתף בסכום של 50,000 ל"י במפעל. העבודות הדרושות להכנת המופעים וארגונם במקום נעשות על ידי רכזי תרבות, שהם ברובם עובדי הרשות המקומית ובחלקם עובדי מועצת הפועלים המקומית.

המחלקה לאמנות לעם עסקה גם בעצמה בכמה פעולות תרבות ואמנות נוספות. היא עודדה פעולות פולקלור; ערכה קורסים להשתלמותם של רכזים ומפעילים לתרבות, שינהלו, בבוא הזמן, בעיקר במקומות פיתוח ויישובי עולים, מרכזי תרבות הנוער והספורט, המוקמים על ידי משרד החינוך ומשרד השיכון ומכספי תרומות. עוד ארגנה המחלקה פעולות תקופתיות, כגון מפעל סרטי חופשה, שנועדו לתלמידים בערי פיתוח ובעיירות עולים.

תמיכות

בעמוד הבא טבלה, המראה את הנתונים על התמיכות במוסדות, ובמפעלים לתרבות ולאמנות ובמוסדות מדע ומחקר, על פי פרטי התקציב המתייחסים אליהן, כפי שרוכזו ומוינו במהלך הביקורת לפי תחומי הפעולה מתוך נתונים, שנחקבלו ממשרד החינוך והתרבות.

התמיכות והיקפן

1. עד שנת 1963/64 קבעו ועדת הכספים וועדת החינוך והתרבות של הכנסת את המוסדות שיהיו מתמיכות ואח הסכומים שיוקצבו להם, על בסיס הצעה שהוגשה להם על ידי משרד החינוך והתרבות. במידה שתוך שנת הכספים היה צורך בהגדלת סכומי ההקצבה מתוך הרזרבה, נדון הדבר בשתי ועדות אלה. במאי 1963 החליטה ועדת הכספים של הכנסת שחלוקת סכומים, המיועדים לתמיכות מתוך הרזרבה, תהיה בידי משרד החינוך והתרבות בהתייעצות עם ועדת החינוך והתרבות. שר החינוך והתרבות וועדת החינוך והתרבות נתבקשו באותו מועד לתת דעתם על בחינת השיטה של ההקצבות הניתנות למוסדות על ידי יחידות ממשלתיות שונות, תוך מגמה לרכז את התמיכות בצינור אחד בלבד.

- כדי לקיים את דרישותיה של ועדת הכספים היה על המשרד לערוך סקר מקיף על כל התמיכות הניתנות מתקציב המדינה למוסדות בתחום תרבות, אמנות ומדע על ידי היחידה לתרבות ויחידות אחרות במשרד זה, וגם על ידי משרדי ממשלה אחרים. המשרד אמנם ערך מפעם לפעם סקרים על נושאים בודדים, כגון תיאטרונים ומוזיאונים, אך לא ערך סקר כולל ומקיף על כלל התמיכות, הניתנות למוסדות מתקציב המדינה. ואמנם עד היום ניתנות תמיכות על ידי יחידות אחרות של משרד החינוך והתרבות, וגם על ידי משרדים אחרים, ללא תיאום עם היחידה לתרבות.

- המשרד לא קבע את המטרות שבכוונתו להשיג על ידי מתן התמיכות וגם לא עקרונות לחלוקתן, שבהם יבואו לידי ביטוי קריטריונים ועדיפויות למתן התמיכות למוסדות לסוגיהם. המשרד הצביע על כך, שלא מצא אפשרות לקבוע קריטריונים אחידים ושכל

תמיכות משרד החינוך והתרבות במוסדות ומפעלים לתרבות ולאמנות
ובמוסדות מדע ומחקר בשנים 1966/67—1968/69 (באלפי ל"י)

1966 / 67			1967 / 68			1968 / 69			סוגי המוסדות והמפעלים
הוצאה למעשה	התקציב המקורי (1)	מספר המוסדות	הוצאה למעשה	התקציב המקורי (1)	מספר המוסדות	הוצאה למעשה	התקציב המקורי (1)	מספר המוסדות	
7,266.5	6,284.0	155	9,818.8	7,407.5	155	8,684.1	8,170.0	161	ס"ה
612.7	565.7	32	567.5	598.5	31	605.5	599.5	29	ספרות
2,974.2	2,081.2	55	4,071.2	2,996.2	56	3,634.2	3,414.0	56	אמנות
2,048.0	1,259.0	19	3,059.5	1,932.0	19	2,435.7	2,211.5	17	תיאטרון, אופירה ומחול
856.2	752.2	27	918.2	981.7	28	1,105.0	1,109.0	30	מוסיקה
70.0	70.0	9	93.5	82.5	9	93.5	93.5	9	אמנויות פלסטיות
1,045.5	830.5	32	1,203.0	1,138.0	34	1,201.5	1,192.0	35	מוזיאונים וארכיונים
2,294.0	2,248.5	16	3,496.0	2,311.5	16	2,733.5	2,539.0	18	מדע ומחקר
340.1	558.1	20	481.1	363.3	18	509.4	425.5	23	שונות

(1) במשך שנות התקציב הנדונות אושרו למשרד תוספות לתקציב ועל ידי כך לא חרגו ההוצאות למעשה מההקצבות על שינוייהן.

החלטה על מתן תמיכה ושיעורה מחייבת דיון נפרד לגופו של עניין. אולם לדעת הביקורת היה מקום לקבוע לפחות מערכת קריטריונים בסיסיים, כגון עדיפות הפעולה התרבותית מבחינת משמעותה החברתית, החדרת ערכי תרבות ואמנות לאזורי פיתוח ולשכבות הנחשלות של האוכלוסיה, יצוג נאות של תרבות יהודית וישראלית והיחס בין התמיכות לבין הכנסות המפעלים ממקורות אחרים. דווקא משום שלא ניתן לפעול בכל המקרים לפי קריטריונים נוקשים, היה על המשרד להיעזר בגורם מייעץ, כגון המועצה הציבורית לתרבות ואמנות או ועדה מטעמה. המשרד אמנם הקים ועדת הקצבות, המורכבת משלושה מפקידיו הבכירים והמגישה כל שנה את רשימת המוסדות שיהנו מתמיכה, בציון הסכומים, לאישור השר, אך הוועדה אינה נעזרת במומחים. השר מעביר את רשימת התמיכות לידיעת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת כחלק מהצעת התקציב של משרדו. מתיקי היחידה לא ניתן לראות, מה היו השיקולים, שלפיהם הוכנה הרשימה של מקבלי התמיכות וסכומיהן. למשרד מבקר המדינה לא הומצאו פרוטוקולים על דיונים, שקדמו להחלטותיה של ועדת ההקצבות. מדי שנה בשנה חלו שינויים בדרכים להכנת הצעת התקציב לתמיכות.

- לשנת 1967/68 הגישה היחידה לתרבות הצעת תקציב, שהתייחסה לתמיכות העיקריות, שהסתכמו בסך 3.3 מיליון ל"י ושהתבססה על ההוצאה למעשה בשנת 1966/67, תוך הדגשת השינויים, שחלו בתקציב של אותה שנה לעומת השנה הקודמת. לקראת הדיון בעריכת התקציב לשנת 1968/69 ביקש האחראי לתקציב של המשרד מהיחידה לתרבות, כמו מכל יחידות המשרד, הצעת תקציב במתכונת של הצעה לתכנית עבודה, שתכלול בעיקר: פירוט המטרות, שאותן משרתת הפעולה של המוסד הנתמך, לאמור תיאור המשימות המוגדרות, שיבצע במשך שנת התקציב; פירוט האמצעים הדרושים; תיאור המשימות המוטלות על היחידה לשנת התקציב; פירוט העקרונות, והקריטריונים להקצאת אמצעים להשגת המטרות; פירוט ארגוני של דרכי הביצוע — הקשר עם גורמים אחרים במשרד ומחוצה לו, דרכי השיתוף והתיאום ביניהם; תחשיב וניתוח ההוצאה לפעולות. היחידה לתרבות לא הגישה את המסמכים שנדרשו, ולמעשה התבססה הצעת התקציב של המשרד לשנת 1968/69 על התקציב של שנת 1967/68 תוך שינויים לא גדולים. לקראת הדיון בתקציב לשנת 1969/70 העבירה היחידה לתרבות להנהלת המשרד בקשות שקיבלה — הן ממוסדות שבעבר לא קיבלו תמיכה והן ממוסדות שביקשו הגדלת התמיכה. לדיון בוועדת ההקצבות הובאו גם בקשות, שנתקבלו במישרין בהנהלת המשרד ולא הועברו ליחידה לתרבות לקבלת חוות דעת. למעשה לא שותפה היחידה לתרבות בדיונים לקראת הכנת התקציב; במאסר 1969 ביקש האחראי לתקציב מהיחידה הערות לרשימת התמיכות, שאושרה על ידי הנהלת המשרד; גם רשימה זו התבססה בעיקרה על התמיכות, שניתנו בשנת התקציב הקודמת.

2. בסוף מארס 1968, לאחר שאושר התקציב לשנת 1968/69 על ידי הכנסת, הודיע האחראי לתקציב, ליחידה ולכל היחידות האחרות במשרד, כי היחידות ומבצעי התקציב יקבלו דפי תחשיב והסבר לכל סעיף ופרט שנאחריותם. דפים אלה יהיו את האסמכתא לפירוט התקציב ואת הבסיס הכספי להפעלת התקציב. מתוך המסמכים שהועמדו לרשותו של משרד מבקר המדינה מתברר, שדפי ההסבר שהיחידה קיבלה ביוני 1968, התייחסו רק לחלק קטן ביותר מההקצבות לתמיכות.

היחידה לתרבות שלחה ביוני 1968, כפי שנהגה לעשות גם בשנים קודמות, לכל המוסדות חוזר, שבו היא הודיעה להם את סכום ההקצבה, שאושרה לכל אחד מהם לשנת 1968/69, את שיעורי התשלום שנקבעו ואת התנאים, שההקצבה כפופה להם. המוסדות נדרשו להגיש בתום ארבעה חודשים מסיום שנת הכספים דו"חות כספיים וענייניים על הפעולות לשנה הקודמת, הצעת תקציב לשנת הכספים השוטפת ותכנית פעולה עניינית. בהוראות היחידה

אל המוסדות צוין, שאם יתברר מבדיקת הנתונים, כי מוסד נתמך אינו מנהל כראוי את משק הכספים שלו או אינו משתמש בהקצבה למטרה, שנקבעה על ידי המשרד, תשקול ועדת ההקצבות, אם להמשיך במתן ההקצבה.

— כדי שיהיו בידי המשרד נתונים, שיאפשרו בדיקה וקביעת הסכומים, שבהם הוא יתמוך בכל אחד מהמוסדות — לפחות מאלה הנהנים מתמיכות בסכומים גדולים יותר — היה עליו לדרוש ולקבל מהם תכנית פעולה והצעת תקציב לפני מועד הדיון על חלוקת הכספים העומדים לרשותו במסגרת זו. למעשה דרש המשרד מסמכים כאלה, רק לאחר שכבר אישר את ההקצבות. יתר על כן, מאחר שלא נקבעו בצורה מפורטת מטרות המשרד במתן התמיכות, לא היה בידי היחידה אמצעי לבדוק, מה משיג המשרד על ידי מתן תמיכות אלה.

3. משרד החינוך והתרבות התקשר ב־1965 עם חברה למחקר כלכלי ופיננסי והטיל עליה לנתח את הדו"חות הכספיים של אותם המוסדות הנהנים מהקצבה מעל לסכום של 5,000 ל"י לשנה. בשנת 1968/69 בדקה החברה דו"חות של כ־65 מוסדות, שברובם התייחסו לשנת 1966/67 ורק מיעוטם גם לשנת 1967/68.

— לגבי הדו"חות של 31 מוסדות הודיעה החברה למשרד, שהיו חסרים לה נתונים מהותיים על המוסד, אך מתיקי המשרד מתברר, שהוא לא עשה בעוד מועד להשלמת הנתונים.

4. בתחילת שנת התקציב מעביר האחראי לתקציב לידי היחידה לתרבות, חשב המשרד ואגף התקציבים שבמשרד האוצר רשימה של המוסדות שיקבלו תמיכה, בציון הסכומים שאושרו להם. לפי רשימה זו מעבירה היחידה לתרבות לחשב המשרד הוראות תשלום — נפרדות לכל מוסד ומוסד ולכל שיעור משיעורי התשלום, כפי שנקבעו בתחילת השנה. במשך השנה עוקבת היחידה לתרבות אחר ביצוע התשלומים על ידי חשב המשרד. היא מנהלת רישום מדויק וקפדני של סכומי התמיכות, שיעורי התשלום, ביצוע התשלום, ושנייונים, שחלו במשך שנת התקציב, ועומדת בקשרים עם המוסדות בכל הנוגע לקבלת הכספים. הביצוע של התשלומים למעשה הוא בידי חשב המשרד. בשים לב לכוח האדם המצומצם של היחידה ולמשימות החשובות, שהיו צריכות להיות בידיה, הציע משרד מבקר המדינה למשרד החינוך והתרבות, כי ישקול, אם אין לשחרר את היחידה ככל האפשר מהליכים טכניים הקשורים בתשלום התמיכות, התופשים, לפי ההסדר הקיים, חלק ניכר מזמנה, כדי לאפשר לה להקדיש את עיקר מאמציה לצד הענייני והמקצועי של פעולותיה.

הפיקוח על ביצוע התקציב

לפי הוראת משרד האוצר נקבע נוהל בדבר סדרי החשבוונאות והפיקוח על הקצבות למוסדות נתמכים: החשבים והגוברים יבטיחו, שהכספים המועברים למוסדות אלה ינוצלו למטרה, שהוגדרה בחוק התקציב; יפעילו לשם כך ביקורת מתמדת על השימוש בסכומים שהועברו, על סמך דו"חות רבע שנתיים; ימשיכו בהעברת הסכומים למוסדות רק לאחר שיווכחו, כי הנתונים, עליהם נתקבל דיווח, מתאימים לנתונים הרשומים בספרי המשרדים; וימציאו לחשב הכללי דו"ח שנתי על התשלומים למוסדות, שיכלול את שמות המוסדות; את הסכומים, ששולמו במשך שנת הכספים, ואת מהות ההקצבה.

— חשבות המשרד לא הפעילה פיקוח על התשלומים למוסדות, ולא המציאה לחשב הכללי דו"חות שנתיים על התשלומים. רק לשנת 1968/69 הומצא, בעקבות הביקורת, דו"ח כזה לחשב הכללי, באוקטובר 1969.

הגופים הנתמכים והטיפול בהם

להלן רשימת המוסדות והמפעלים, שנהגו מתמיכה בשנת 1968/69, כשהם ממוינים לפי תחומי פעולה, בציון הסכומים.

רשימת המוסדות והמפעלים שנהנו מתמיכת משרד החינוך והתרבות בשנת 1968/69 (באלפי ל"י)

ס"ה התמיכות 8,684.1

605.5	א. ספרות		
63.0	כתבי עת		
2.0	העבר — על יהדות רוסיה	12.0	גזית
1.5	עיון — רבעון פילוסופי	11.0	עקד
	תוי — רבעון לבניין ערים,	8.0	טבע וארץ
1.5	אדריכלות וכו'	5.0	מורשגון, הוצאת קרני
1.5	תצליל — בטאון למוסיקה	5.0	קשת
1.0	אגוז	4.0	במה
1.0	קו	3.5	טבע ובריאות
1.0	קורות — תולדות הרפואה	2.5	מבוע — כתב עת ספרותי דתי
		2.5	עכשו
206.0	מוסדות להוצאת ספרים		
70.0	מוסד הרב קוק	65.0	מוסד ביאליק כללי
13.0	הוצאת ספרי פרופ ב.צ. דינור (לב"ד)	30.0	דורות
13.0	הוצאת ספרים ע"ש י.ל. פרץ	15.0	תרגומי מופת
311.5	מפעלים ספרותיים		
3.5	אגודת סופרי אידיש	200.0	מפעלי אגודת הסופרים
7.5	ספריה מרכזית לעוורים, נתניה		מפעל הביבליוגרפיה של
1.0	ספריית ישרון, ירושלים	40.0	הספרות העברית
	ספריית ביה"ס לפועלים ע"ש	20.0	יריד הספרים הבינלאומי
1.0	מיטשל, ירושלים	15.0	ברית עברית עולמית
1.0	מרכז פא"ן בישראל	12.5	קרן היכל הספר
		10.0	שבוע הספר העברי
25.0	השתתפות בהוצאת ספרי כינוס		
	מיכאל דשא — חינוכם של	5.0	ד. זכאי — ספרי ברידצ'בסקי
1.0	קוראים טובים		ספריית הפועלים — ילדי קיבוצים
1.0	ועדה ציבורית להוצאת כתבי משה גיל	3.5	במלחמת ששת הימים
1.0	ע. בן-גוריון — ספר ברטנוב	3.0	י. מנחם — הוצאת לוח עברי
1.0	ר. ספורטה — הוצאת ספר מפרי עטו	2.0	שלמה פיקר — שבת ומועדים בארץ
0.5	ב.צ. גרשוני — ספר שירים	1.5	"מפגש" — טביב חוב"ג
	נחום גרדי — צלילי מוסיקה		י. סטוצ'בסקי — ספר מאמרים
0.5	לפסקי תנ"ך	1.5	והרצאות
0.5	רבינא — הוצאת ספר	1.2	ח. אופז — עשרים שנות תרבות
0.3	תקוה שוקר-שירים "לאבא במלחמה"		י. רוטנשטיין — ספר ג. אלון
0.2	אנציקלופדיה לחלוצי היישוב	1.3	(האוניברסיטה העברית)

3,634.2	ב. אמנות		
2,435.7	תיאטרון אופרה ומחול		
14.0	סטודיו למשחק גיטן נתיב	600.0	תיאטרון "הבימה"
11.2	להקת מחול בת-שבע	560.0	האופרה הישראלית
10.0	מרכז החאן, ירושלים	365.0	התיאטרון הקאמרי
8.5	תיאטרון "אורים", ירושלים	270.0	תיאטרון עירוני חיפה
6.0	בימת הקיבוץ	265.0	תיאטרון "אהל"
5.0	תיאטרון לילדים "סדנא", חיפה	155.0	תיאטרון זווית
5.0	בלט רינה ניקובה	130.0	תיאטרון מחול ענבל
1.0	תיאטרון הדים	15.0	במת השחקנים
		15.0	תיאטרון זוטא (עידן)

1,105.0	מוסיקה		
	תזמורות		
14.0	תזמורת קאמרית חיפה	400.0	התזמורת הפילהרמונית
3.0	הלהקה הישראלית למוסיקה עתיקה	80.0	האנסמבל הקאמרי
3.0	תזמורת ומקהלה באר שבע	40.0	תזמורת עירונית חיפה
2.0	תזמורת הקיבוצים	23.0	תזמורת רמת גן
	מקהלות		
3.0	מקהלה קאמרית, חיפה	13.0	מקהלת רינה
		6.0	המקהלה הפילהרמונית, תל אביב
			בתי ספר גבוהים למוסיקה
37.5	הקונסרבטוריון, תל אביב	305.0	האקדמיה למוסיקה, ירושלים
16.0	הקונסרבטוריון, חיפה	41.5	האקדמיה למוסיקה, תל אביב
	מוסדות מכונים ומפעלים מוסיקליים		
6.0	ספריה מרכזית למוסיקה	20.0	איגוד הקונסרבטוריונים
6.0	כנרת עין גב	20.0	הפסטיבל הישראלי
3.0	מועדון ארצי למוסיקה קאמרית	20.0	מחולות עם בקיבוץ דליה
2.5	קרן למלחינים	15.0	המרכז לחקר המוסיקה היהודית
2.0	איגוד ארצי לתזמורות כלי נשיפה	8.5	מרכז למוסיקה אלקטרונית
		8.0	נוער מוסיקלי
			מכון ת"א למוסיקה דתית יהודית
		7.0	והאקדמיה לחזנות

93.5	אמנויות פלסטיות		
	אגודות הציירים והפסלים		
2.5	בחיפה	12.5	ארצי
2.5	בצפת	15.0	בירושלים
10.0	כפר אמנים עין הוד	2.5	בתל אביב
	מכונים לציור ופיסול		
16.0	מכניה לציור ופיסול, תל אביב		מכון לציור ופיסול ע"ש אבני,
15.0	מכון לאמנות פלסטית, בת ים	17.5	תל אביב

1,201.5	ג. מוזיאונים בתי נכות וארכיונים		
	ירושלים		
1.0	מוזיאון פלומבר	800.0	מוזיאון ישראל
		5.0	איגוד המוזיאונים
	תל אביב		
20.0	בית שלום עליכם	35.0	מוזיאון תל אביב
2.5	מוזיאון "אדם ועמלו"	35.0	מכון ז'בוטינסקי
		20.0	מוזיאון הארץ

ח י פ ה			
מוזיאון לאמנות חדשה	12.5	המוזיאון הימי	2.5
מוזיאון לאמנות עתיקה	6.0	המוזיאון לאתנולוגיה ולפולקלור	2.5
מוזיאון למוסיקה	3.0		

ק י ב ו צ י מ			
משכן לאמנות, עין חרוד	50.0	בית טרומפלדור, תל יוסף	8.0
בית לוחמי הגיטאות	40.0	מוזיאון חנינא	6.0
בית שטורמן, עין חרוד	20.0	מוזיאון שער הגולן	6.0
בית גורדון, דגניה	20.0	בית הנכות האזורי, כפר מנחם	5.0
בית וילפריד ישראל, הזורע	17.5	בית אורי ורמי נחושטן, אשדות יעקב	4.0
מוזיאון ארכיאולוגי, ניר דוד	12.5	מוזיאון מעיין ברוך	3.0
בית אוסישקין, דן	10.0		

מ ק ו מ ו ת א ח ר י מ			
נאות קדומים, בית חנקין, כפר יהושע	29.0	אהל שרה, מורע	3.0
מוזיאון עכו	10.0	מוזיאון עמק חפר	2.5
משכן מצדה	5.0	מוזיאון הנגב, באר שבע	2.0
אגודת אסירי עכו וירושלים	3.0		

ד. מדע ומחקר 2,733.5

מוסדות ממלכתיים			
האקדמיה הלאומית למדעים	820.0	רשות הזכרון "יד ושם"	550.0
האקדמיה ללשון העברית	350.0	קרן הזכרון לתרבות יהודית	300.0

מוסדות ליד האוניברסיטה העברית			
החברה ההיסטורית והארכיון הכללי לתולדות ישראל	170.0	מכון בן-צבי	20.0
המכון לתצלומי כתבי יד	108.0	אגודה לחקר יהדות התפוצות	12.5
החברה לחקירת א"י ועתיקותיה	28.0	מפעלי המקרא	5.0
— תוספת להפירות ירושלים	100.0	החברה המזרחית הישראלית	5.0
האיגוד העולמי למדעי היהדות	6.0	התאגדות לחינוך מבוגרים	5.0
— תוספת לקונגרס למדעי היהדות	50.0		

מוסדות אחרים			
מכון הנרייטה סאלד	180.0	החברה הישראלית לפולקלור	
החברה לחקר המקרא	15.0	"ידע עם"	3.0
המכללה ליהדות — יד הרב מימון	3.0	אגודה ישראלית לסרטי מדע	3.0

ה. שונות 509.4

קרן תרבות אמריקה-ישראל	170.0	גב' בלה ברעם — סרט על מסקין	10.0
הענקות ל-36 יוצרים, סופרים ואמנים	102.1	מרכז תרבות העמים לנוער	9.0
קרן לעזרת סופרים, אמנים, אנשי מדע ומשפחותיהם	55.0	בית ספר שדה עין-גדי	8.0
ברית תנועה קיבוצית לפעולות תרבות בהתישבות הקיבוצית	40.0	טסטימוניום — עדות	6.0
תערוכה בינלאומית בצרפת	25.0	מועדון מילוא	5.0
קרן תרבות, עיריית אילת	20.0	אחיע"ם	3.0
החברה להגנת הטבע	15.0	אגודת אסטרונמים חובבים	2.0
ביתן הביאנלה בוונציה	14.0	במה ליהדות ורוח	1.5
גן החיות התנכ"י, ירושלים	10.0	התאחדות הסטודנטים	1.5
מדרשת שדה בוקר	10.0	אגודת עתובאי ירושלים	1.0
		מכון ישראלי לאמנות הסרט	
		(ארכיון ואן-ליר)	1.0
		אגודה למדעי חלל	0.3

משרד מבקר המדינה ערך בדיקה מסורגת של התמיכות, תוך עיון בחוות הדעת של החברה לייעוץ כלכלי לדו"חות הכספיים והענייניים של המוסדות, שנתקבלו ביחידה לתרבות בשנים 1967/68 ו-1968/69 והתייחסו ברובם ל-1966/67.

ספרות

התמיכות בתחום הספרות, המסתכמות ב-7% עד 8% מכלל התמיכות, כוללות בעיקר השתתפות בהוצאת כתבי עת, במוסדות להוצאת ספרים, במפעלים ספרותיים, בהוצאת הביבליוגרפיה לספרות ובמפעלי אגודת הסופרים.

כתבי עת

בשנים הנסקרות נהגו מתמיכה כ-15 כתבי עת בסכומים, שנעו בין 1,000 ל"י ל-12,000 ל"י לשנה. המשרד לא קבע, אם התמיכות נועדו להפיץ ידע ברבים; אם הוא רוצה לעודד הוצאת כתבי עת חדשים בתחומים, שבהם אינם קיימים, ולחמוך בהם, עד שירכשו קהל קוראים, או אם הוא גם מוכן לתמוך בכתב עת שכבר נמכר בשוק ומכסה חלק מהוצאותיו מההפצה. בהעדר עקרונות כאלה לא ניתן לוודא, מה הגיע את המשרד לתמוך בכתבי עת מסוימים ומהו קנה המידה לגובה התמיכה. לא נמצא תיעוד על דיוני ועדת ההקצבות ומאידך נמצא, שבכמה מקרים נתקבלה ההחלטה על גובה ההקצבה בצמרת המשרד, אף כשמדובר בתמיכות בסכומים קטנים ביותר. יש אשר המשרד ממשיך לתמוך בכתבי עת, המוצאים על ידי מו"לים, בלא לבדוק, אם הם לא הגיעו במשך השנים לביסוס עסקי ואינם זקוקים עוד לתמיכה.

הוצאת ספרים

מבין עשרות המפעלים בתחום זה רק ארבעה נהנים למעשה בסכומים ניכרים יחסית ושניים נוספים בסכומים זעומים. במוסד ביאליק תמכה היחידה בכל אחת מהשנים האחרונות בהוצאת ספריות ספציפיות, שנקבעו בזמנו בתיאום בין שני הצדדים, ומלבד זה גם בסכום כללי; המשרד גם השתתף בהוצאות המוסד על האנציקלופדיה החינוכית, שנעו בשנים האחרונות בין 40,000 ל"י ל-56,000 ל"י. מוסד הרב קוק נהנה מתמיכה כללית; במפעל להוצאתם של כתבי פרופ' ב"צ דינור בהיסטוריה ישראלית תומך המשרד בסכומים קטנים יחסית כחלק מהשקעת היסוד הדרושה למפעל. הוצאת הספרים ע"ש י.ל. פרץ מקבלת בכל שנה תמיכה, למרות שמהדו"ח הכספי, שנבדק על ידי החברה לייעוץ כלכלי, מתברר, שאותה משימה, שמומנה מהתמיכה, מביאה רווחים, והגרעונות של המפעל גובעים מפעולותיו האחרות.

מפעלים ספרותיים

למפעלים ספרותיים מקציבה היחידה לתרבות בין 320,000 ל"י ל-370,000 ל"י לשנה — כ-300,000 ל"י למפעלים קבועים, והיתרה להוצאת ספרי כינוס של מחברים בנושאים שונים; התמיכות בספרי כינוס נעו מ-150 ל"י ל-4,500 ל"י בכל מקרה, בלא שנקבעו קני מידה לגובה ההקצבה או הנמקות למקרה של דחיית בקשה. למפעלי אגודת הסופרים מקציבה היחידה לתרבות סכומים הנעים בין 180,000 ל"י ל-200,000 ל"י לשנה. מדו"חות האגודה, שנתקבלו ביחידה, מתברר, שההקצבה מהווה מעל למחצית מתקציב האגודה; אף על פי כן לא ניתן לוודא, אם היחידה בדקה במשך השנים האחרונות את הצדקת התמיכה מבחינת היקפה. היחידה הסתפקה במתן הוראה אחת לשנה לתשלום ההקצבה

בעשרה או בשנים עשר שיעורים. מפעל הביבליוגרפיה של הספרות העברית הוא משותף למשרד החינוך והתרבות ולמוסדות, שבחלקם נהנים גם בדרכים אחרות מעזרה כספית של המדינה. תמיכת המשרד במפעל בשנים האחרונות הסתכמה ב-40,000 ל"י לשנה בקירוב וזו של גופים אחרים נעה בין 70,000 ל"י ל-80,000 ל"י. המפעל קיים כבר מספר שנים וחוסר מקורות כספיים מספיקים מעכב את התקדמות עבודתו. הנהלת המשרד מיוצגת בהנהלת המפעל, ופעולתה של היחידה לתרבות מצטמצמת גם במקרה זה במתן הוראת תשלום חד-פעמית בשנה.

אמנות

התמיכות בתחומי האמנות, המסתכמות ב-42% בקירוב מכלל התמיכות, כוללות בעיקר השתתפות בתיאטרונים, האופירה ולהקות מחול (כ-70% מהתמיכות לכלל האמנות); מוסיקה — כולל התזמורת הפילהרמונית (כ-27%); אומנויות פלסטיות (כ-3%).

משרד מבקר המדינה בדק את פעולותיו של משרד החינוך והתרבות בקשר לחמישה תיאטרונים והאופירה הישראלית.

תיאטרונים

- בהסתמך על ניתוח של דו"חות כספיים של מספר תיאטרונים לשנת 1963/64, שערכה החברה לייעוץ כלכלי בתחילת 1966, דרשה היחידה לתרבות מהתיאטרונים נוסף על הדו"חות הכספיים לשנים 1964/65 ו-1965/66 והתקציב לשנת 1966/67 את הפרטים הבאים: נתונים תמחיריים על הצגותיהם, מספר המופעים ומקומם, מספר הצופים בהם, ההכנסות מהמופעים וההוצאות עליהם; תנאי השכר של השחקנים והעובדים, וזכויותיהם הסוציאליות; וערכן המשוער של ההשקעות בקופות הפנסיה. היחידה לא הקפידה לא בשנת 1966 ולא בשנים שלאחר מכן על קבלת נתונים מלאים מהתיאטרונים כתנאי לתשלום ההקצבות לשנה השוטפת ולאישור ההקצבות לשנים הבאות; מתיאטרון אחד לא קיבלה היחידה אף את הדו"חות הכספיים הרגילים.

- ביוני 1966 החליטה הנהלת המשרד, לאחר שקיימה דיונים על מצב התיאטרונים, לאשר להם לשנת 1966/67 תוספת של 20% על ההקצבות הרגילות. חמשת התיאטרונים התחייבו לעשות צעדים לחסכון וייעול של פעולותיהם ולדאוג להבראת מצבם הכספי ולהעלאת רמתם המקצועית. המשרד שילם את התוספת האמורה, בלא לדאוג למימון של התחייבויות אלה.

- ביולי 1966 החליטה הממשלה, אחרי דיון על המצב הכספי של התיאטרונים, לאפשר להם קונסולידציה של חלק מחובותיהם ולהעניק להם למטרה זו מתקציב המדינה סכום כולל של 1.5 מליון ל"י במשך שלוש שנים, בתנאי שלתיאטרונים לא יהיו גרעונות נוספים, והם יגייסו, במקביל לתמיכה הממשלתית בשנים 1967/68 ו-1968/69 לכיסוי גרעונותיהם, סכום כולל של 0.5 מליון ל"י לשנה. בעת הדיונים שקדמו להחלטת הממשלה, הביעו התיאטרונים נכונותם לעשות צעדים בשיתוף פעולה עם המשרד להבראת מצבם הכספי. משרד החינוך והתרבות שילם לתיאטרונים במשך שלוש שנים, נוסף על ההקצבות הרגילות, את הסכום הכולל של 1.5 מליון ל"י, שחולק בין התיאטרונים ביחס לשיעורי התמיכה הרגילה שניתנה לכל אחד מהם. המשרד לא עמד על מילוי התנאים, שהותנו למתן התשלום.

- בפברואר 1968 הטיל המשרד על החברה לייעוץ כלכלי לערוך סקר על חמשת התיאטרונים, שיכלול, בין היתר, סקירה על התפתחות הגרעון וסיבותיו; ניתוח התקציב

השנתי; והצעות לעתיד, לרבות שינויים אפשריים במבנה התיאטרונים, מיקומם, בחירת הרפרטואר, שימוש בכוח אדם והנחיות לתמיכה מכספית ציבור. במשרד לא היו הנתונים והמידע הבסיסיים לעריכת סקר כזה, והיו אף חסרים כמה מהנתונים על התמיכות, שהמשרד שילם לתיאטרונים בשנים האחרונות. במצב זה לא היה באפשרותה של החברה ליעוץ כלכלי לערוך את הסקר לפי הקווים, שהתוותה הנהלת המשרד. גם הנתונים, שקיבלה החברה על פי דרישתה מהתיאטרונים עצמם, היו חלקיים בלבד, ולא איפשרו לה לכלול בסקר ניתוח תמחירי של הרכב ההכנסות וההוצאות של התיאטרונים ונתונים על קריטריונים לקביעת תמיכות וגובהן, כגון מספר הצופים בכל הצגה ופרטים על ההכנסות וההוצאות הכרוכות בכל אחת מהן.

תיאטרון הבימה

באוקטובר 1958 החליטה הממשלה למנות מועצה ציבורית מייעצת שתעמוד לימין תיאטרון הבימה ולהקציב לו החל מאותה שנה מענק כספי שנתי בסך 100,000 ל"י. רק ביוני 1961 החליטה הממשלה על הרכב המועצה; היא קבעה, ששר החינוך והתרבות יכהן כנשיא המועצה ויפתה את כוחו למנות חברים. המועצה נתכנסה לראשונה בשנת 1962. השר מינה, בין היתר, את מנהל היחידה לתרבות. מתיקי היחידה מתברר, שמנהל היחידה הוזמן מפעם לפעם לשיבות המועצה, אך חוץ מפרוטוקול של ישיבת המועצה מינואר 1963 לא נמצא ביחידה תיעוד על דיוני המועצה ועל דיווח של מנהל היחידה להנהלת המשרד על דיונים אלה. כיוון שהיחידה לא קיבלה מהנהלת התיאטרון הצעות תקציבים ודו"חות כספיים, היא הודיעה לה בפברואר 1968, שתיאלץ להפסיק את מתן התמיכות, כל עוד לא תקבל דו"חות כספיים לשנים 1964/65 ואילך. ביוני 1968 מינה שר החינוך והתרבות, על פי משאלתם של כמה מחברי המועצה הציבורית, ועדה בראשותו של הממונה על אגף התקציבים במשרד האוצר ובהשתתפותם של נציגי ציבור ונציגי הנהלת המשרד. מטרת הוועדה הותוו על ידי השר בספטמבר אותה שנה, והוטל עליה להביא לפני הממשלה הצעה בדבר העברת תיאטרון הבימה במשך חמש שנים למעמד של תיאטרון ממלכתי. כתנאים מוקדמים להכנת ההצעה קבע השר, בין היתר, שיש להבטיח מתקציב הציבור (הממשלה ועיריית תל אביב) את סיום השיפוט של בית הבימה עד מארס — אפריל 1969; להשיג הלוואה בערבות האוצר להשלמת משכורתם של השחקנים והעובדים עד לפתיחת התיאטרון אחר שיפוט הבניין; לפרק את הקולקטיב של שחקני התיאטרון ולהקים במקומו חברה, שתנהל את התיאטרון; וכן למנות בהקדם האפשרי מנהל אדמיניסטרטיבי ומנהל אמנותי. במחצית השנייה של 1969 הוקם על פי הסכם בין הממשלה לאגודה שניהלה את התיאטרון תאגיד — נאמנות התיאטרון הלאומי הבימה (התאגיד יעמוד לביקורת המדינה כגוף שהממשלה משתתפת בהנהלתו). עד מועד סיכום הביקורת בדצמבר 1969 לא הסתיים שיפוט הבניין.

התמיכות בתיאטרון הבימה באו במשך כל השנים מפרט מיוחד בתקציב. הן הסתכמו בשנים 1966/67 עד 1968/69 בסך כולל של 2.2 מליון ל"י בקירוב. מלבד זה קיבל התיאטרון סכום של 2.1 מליון ל"י מתקציב הפיתוח להקמת בניינים ציבוריים.

התיאטרון הקאמרי

התמיכות לתיאטרון הקאמרי הסתכמו בשנים 1966/67 עד 1968/69 ב-1.2 מליון ל"י בקירוב.

— מתיקי היחידה לתרבות מתברר, שפעולותיה בקשר לתיאטרון זה הצטמצמו במתן הוראות תשלום. בתחילת 1968 קיבלה היחידה דו"חות כספיים לשנים 1964/65 ו-1965/66.

החברה לייעוץ כלכלי הודיעה, שאין הצדקה להסיק מסקנות מדו"חות אלה בגלל מרחק הזמן הגיכר, שעבר ממועדי הדו"חות, ומחמת ההתפתחות שחלה בינתיים בתיאטרון.

התיאטרון העירוני חיפה

התיאטרון העירוני חיפה הוקם בספטמבר 1961. התמיכות, שקיבל בשנים 1966/67 עד 1968/69, הסתכמו ב־900,000 ל"י בקירוב.

– בתיקי היחידה לתרבות לא נמצא תיעוד, שהיא הודיעה לתיאטרון, למרות דרישותיו החוזרות, מה השיקולים לקביעת סכומי ההקצבה. מתחילת 1966 לא עמדה היחידה על קבלת דו"חות כספיים מהתיאטרון, ופעילותה הצטמצמה מאוד במתן הוראות תשלום.

תיאטרון אהל

התמיכות לתיאטרון אהל הסתכמו בשנים 1966/67 עד 1968/69 בסך 900,000 ל"י בקירוב. במשך השנים קיבלה היחידה לתרבות דו"חות כספיים מהתיאטרון, אך הדו"חות לא היו מלאים ולא הספיקו לה ולחברה לייעוץ כלכלי לעמוד על מצב התיאטרון וניהולו הכספי. באפריל 1966 דרשה היחידה הצעות תקציב ותכניות פעולה מפורטות לשנים 1965/66 ו־1966/67, אך לא נענתה. לא נמצא בתיקי המשרד תיעוד, שנעשו פעולות כדי לעמוד על מצבו של התיאטרון. המשרד המשיך לשלם לתיאטרון את ההקצבה שאושרה לו ואף תוספות מיוחדות. בשנת 1967/68 התברר, שבתקופה מספטמבר 1965 עד מאי 1967 צבר התיאטרון גרעון בסכום העולה על מליון ל"י, אך המשרד לא עשה פעולה כדי לעמוד על הגורמים, שהביאו לגרעון זה. בתחילת שנת 1969 ניהלה הנהלת המשרד דיונים מקיפים על מצב התיאטרון. במאי 1969 החליטה אסיפה כללית של התיאטרון על פירוק.

תיאטרון זוית

בשלוש השנים הנסקרות קיבל תיאטרון זוית תמיכות בסך 250,000 ל"י. בשנת 1968/69 החליט התיאטרון, על פי הצעת המשרד, להתאחד עם תיאטרון הבימה.

האופירה הישראלית

האופירה הישראלית, שהוקמה בסוף שנת 1947, מקבלת ממשרד החינוך והתרבות תמיכות, שגדלו מ־80,000 ל"י ב־1961 לסך 560,000 ל"י בשנת 1968/69.

במשך השנים הביאו פעולות האופירה לגרעון, שגדל משנה לשנה. לא פעם מונו על ידי ועדת החינוך והתרבות של הכנסת וגופים ציבוריים ועדות לבדיקת מצבה של האופירה. באוקטובר 1963 נדונה בהנהלת משרד החינוך והתרבות הצעה להעמיד על סדר יומה של הממשלה דין וחשבון של ועדה ציבורית, שמונתה בספטמבר 1962, ולא להמשיך במתן הקצבה כלשהי, עד שיוכרע העניין על ידי הממשלה. לדברי המשרד, לא הכריעה הממשלה בעניין. המשרד שילם לאופירה בשנת 1963/64 סך 210,000 ל"י. לפי דו"ח כספי לשנת 1963/64, שקיבלה היחידה לתרבות מהאופירה, הצטבר, עד לסוף אותה שנה, לאחר ניכוי הקצבת המשרד ותרומות אחרות, גרעון בסכום הקרוב למליון ל"י. בסוף שנת 1964 מינה שר האוצר ועדה נוספת לבדיקת מצבה של האופירה בראשותו של יו"ר ועדת הכספים של הכנסת ובהשתתפותם של הממשלה למנכ"ל משרד האוצר והמשנה למנכ"ל משרד החינוך והתרבות. הוועדה, שהוטל עליה למצוא דרכים להבראת מצבה הכספי של האופירה, הגישה בסוף ינואר 1965 מסקנות ביניים, שהעיקריות בהן היו: מצבה הכספי של האופירה חמור יותר מכפי שמשקף בדו"ח הכספי לשנת 1963/64, והגרעון המצטבר

יגיע לסוף 1964/65 לסך 1.4 מליון ל"י, ויש חשש, שהמצב אף ילך ויחמיר; בשנת 1965/66 ייעשו בעזרת הממשלה וגופים ציבוריים נסיונות למצוא פתרון לקיומה התקין של האופירה; לשם כך ימונה מומחה לעניינים כספיים, שישתתף כמשקיף בשיבות הגופים המנהלים את האופירה ויגיש לשר האוצר בתום תקופה זאת דין וחשבון על מצבה של האופירה והצעות להבטחת קיומה התקין ולקונסולידציה של חובותיה; בינתיים יש להעניק לאופירה, נוסף על ההקצבה השנתית הקבועה, סכום של 225,000 ל"י לשנה ומענק מיוחד חד-פעמי בסך 200,000 ל"י. מתיקי משרד החינוך והתרבות מתברר, שהנהלת המשרד מינתה, בהתאם להחלטת הוועדה, ביוני 1965 מומחה לענייני כספים, אך לא נמצא תיעוד, אם אמנם הגיש המומחה מסקנות כלשהן ואם התקיימו דיונים על מסקנות כאלה. בשנת 1965/66 שילם המשרד לאופירה סך 525,000 ל"י.

בפברואר 1967 החליטה הממשלה להקציב לאופירה לשנת 1967/68 סך 450,000 ל"י ולעזור לה בסכום נוסף של חצי מליון ל"י לקונסולידציה של חובותיה, בתנאי שהאופירה תמצא דרך לחיסול יתרת חובותיה ותימנע בעתיד מעשיית חובות. בתיקי משרד החינוך והתרבות לא נמצא תיעוד, אם המשרד וידא את קיומם של תנאי הממשלה, לפני ששילם לאופירה בספטמבר 1967 את הסכום של חצי מליון ל"י. בשנת 1968/69 המשיך המשרד לתמוך באופירה בסך 560,000 ל"י.

הממצאים המתיחסים למתן תמיכות בתחום התיאטרונים והאופירה מראים, שהמשרד המשיך במשך שנים לתמוך בכמה מהמוסדות, בלא שעמד במידה מספקת על מילוי התנאים, שבהם הותנו מתן התמיכה וקביעת גובהה.

מוזיאונים וארכיונים

היחידה לתרבות הקציבה בשנים 1966/67 עד 1968/69 למוזיאונים וארכיונים סכום כולל של 3.5 מליון ל"י, מזה למוזיאון ישראל סך 2.3 מליון ל"י בקירוב. היתרה מתחלקת בין כ-30 מוסדות: התמיכה ב-20 מהם נעה בין 5,000 ל"י ל-40,000 ל"י לשנה; והשאר קיבלו בין 1,000 ל-4,000 ל"י לשנה כ"א.

- בשנת 1966 המליצה החברה לייעוץ כלכלי, לאחר שניתחה דו"חות של כמה מוזיאונים, שימצאו נתונים נוספים, כגון פרטים על מספר המבקרים לסוגיהם; דמי הכניסה; ההוצאות על שירותים ספציפיים למוסדות מדע וחינוך ועל העסקת אנשי מקצוע והכשרתם. נתונים אלה היו מאפשרים לקבוע את הסכומים, שבהם יש להמשיך בתמיכה בכל אחד מהמוזיאונים. גם במקרים שנתקבלו הנתונים, אין תיעוד, אם אמנם השתמש בהם המשרד כדי לקבוע הנחיות למתן ההקצבות. יש מוזיאונים, המעסיקים עובדים מקצועיים, ששכרם גבוה יחסית, ואילו אחרים מעסיקים עובדים בלתי מנוסים ובלתי מקצועיים, ששכרם נמוך באופן יחסי; יש מוזיאונים הגובים דמי כניסה וכאלה, שהכניסה אליהם חינם. עובדות אלה אינן מהוות גורם בקביעת סכום התמיכה, ולמעשה המשיכה היחידה לתרבות במשך כל השנים בתשלום התמיכות, בשינויים קלים, בהתאם לרשימה, שהייתה לפניו עוד משנים קודמות. במצב זה יש מוזיאונים, שהתמיכה בהם מכסה חלק קטן ביותר של הוצאותיהם, בעוד שבמוזיאונים אחרים מכסה התמיכה חלק ניכר, עד כדי מחצית מהוצאותיהם.

בנובמבר 1968 ערכה היחידה לתרבות, בתיאום עם אגף העתיקות שבמשרד החינוך והתרבות, סקירה על 23 ארכיונים ומוזיאונים ברחבי הארץ. משרד החינוך הודיע למשרד מבקר המדינה בנובמבר 1969, שישתמש בתוצאות הסקר לקביעת קריטריונים לפעולות הממשלה בתחום זה ולמתן ההקצבות.

מדע ומחקר

התמיכות למטרות מדע ומחקר הסתכמו בשנים 1966/67 עד 1968/69 בסך 8.5 מליון ל"י בקירוב, היינו 33% מכלל התמיכות. חלק מהמוסדות הכלולים בקבוצה זאת הם מוסדות ממלכתיים, כגון האקדמיה הלאומית למדעים; האקדמיה ללשון העברית; רשות הזכרון יד ושם (דו"ח על הביקורת ברשות ניתן לאחרונה ביוני 1968); עוד כלול מכון הנרייטה סאלד — המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות (דו"ח של הביקורת במכון זה ניתן ביוני 1969; בדו"ח נדונו גם תמיכות המשרד למכון). טיפולה של היחידה לתרבות מתבטא במתן הוראות תשלום ובדרישות להמצאת דו"חות כספיים וענייניים ממוסדות אלה.

אגף העתיקות

פעולותיו של אגף העתיקות במשרד החינוך והתרבות מבוססות על פקודת העתיקות משנת 1929. תפקידיו העיקריים הם: לקדם את פעולות המחקר הארכיאולוגי במדינה; לקיים פיקוח על אתרים היסטוריים במישרין או על ידי אגודה או מוסד על פי רשיון, שהוא מוציא להם; לעסוק בגילוי עתיקות, לחשפן, לשחזרן ולשמור עליהן; להוציא רשיונות חפירה וכן רשיונות ליבוא ויצוא של עתיקות ורשיונות לסחור בהן. ליד האגף פועלת, משנת 1950, מועצה ציבורית בשם המועצה הארכיאולוגית. המועצה, שהוקמה על פי פקודת העתיקות, אורגנה מחדש באוגוסט 1966. הרכבה ותפקידיה של המועצה נקבעו בתקנות, שתוקנו לצורך זה באחרונה ב-1962; חברי המועצה — עובדים של משרדי ממשלה ונציגי ציבור — מתמנים על ידי שר החינוך והתרבות. המועצה דנה בנושאים המובאים לפניה על ידי מנהל האגף, בעיקר באמצעות ועדות משנה, שהקימה מזמן לזמן, והן: ועדה להצעת חוק עתיקות חדש; ועדה לענייני סקר ארכיאולוגי; ועדה לתכנון ולתיאום של חפירות ולרשיונות חפירה; ועדה לקביעת עקרונות לחלוקת ממצאים; וועדה לשימור אתרים היסטוריים ושיחזורם.

עד 1968/69 כלל תקן האגף 56 משרות; לאחר שעובדי בית הנכות רוקפלר הועברו לתקן האגף, הוגדל התקן ל-1969/70 ל-64 משרות. הוצאות האגף הסתכמו ב-1968/69 בסך 1,050,000 ל"י בקירוב והכנסותיו מפרסומים ומתן רשיונות באותה שנה היו 14,000 ל"י בקירוב.

באוקטובר — נובמבר 1969 ערך משרד מבקר המדינה ביקורת על פעולות האגף. הממצאים מביקורת קודמת הובאו בדו"חות השנתיים 14 (עמ' 185) ו-15 (עמ' 200).

פקודת העתיקות

מאז פרסומה של פקודת העתיקות בשנת 1929 חלה התפתחות רבה בפעילות הארכיאולוגית בארץ, והשינויים הקלים שהוכנסו בפקודה במשך השנים לא היה בהם כדי להדביק את הצרכים. אגף העתיקות היה ער לבעייה ועל פי המלצתו מינתה המועצה הארכיאולוגית בשנת 1962 ועדת משנה לבדיקת המצב החוקי נוכח ההתפתחות בתחום האמור; הוועדה הגישה את המלצותיה למועצה בסוף 1965. משרד החינוך והתרבות העביר בפברואר 1967 הצעת חוק חדשה לדיון בממשלה; ההצעה עוד לא אושרה. ואלו הם הנושאים העיקריים הכלולים בהצעה: קביעה ברורה של הבעלות על העתיקות וההגנה עליהן; הגדרות חדשות

של האתרים והעתיקות העומדים לפיקוח האגף ולטיפולו; הסדר לפתיחת מוזיאונים לעתיקות וסגירתם והפיקוח עליהם.

לפי הפקודה נמסרו למנהל אגף העתיקות, בין היתר, הסמכויות הבאות: קביעה של ממצא ארכיאולוגי בתור "עתיקה" בגדר הפקודה; רכישה מטעם שר החינוך והתרבות של כל עתיקה, שתגלה בישראל, או ויתור על זכות זו; החובה לרכוש עתיקות שנמצאו על ידי בעל רשיון חפירה, במידה שהן נראות למנהל האגף כהכרחיות לצורך הסברת תולדותיה או אמונתה של ישראל; מתן חלק מתוצאות החפירה או עתיקות אחרות מתוך אוצרות המדינה לבעל הרשיון; הוצאת רשיונות לייבא ולייצא עתיקות ולסחור בהן. מנהל האגף רשאי להעביר, באישור השר, את סמכויותיו או חלק מהן לכל עובד אחר שבאגף. הצעת החוק החדש משאירה אף היא סמכויות אלה בידי מנהל האגף.

סקר ארכיאולוגי

1. בהתאם לפקודה מפרסם האגף מפעם לפעם את האתרים ומונומנטים ההיסטוריים שבמדינה הידועים לו. לאחר שבמשך השנים נערכו סקרים חלקיים, עמדה המועצה הארכיאולוגית, בשנת 1962, על הצורך לערוך סקר ארכיאולוגי כללי של הארץ בהתחשב בהתפתחות המהירה של הבנייה, סלילת כבישים, הקמת יישובים חדשים והכשרת הקרקע לחקלאות. המועצה הטילה על ועדת משנה לתכנן את הפעולות, שייעשו במסגרת הסקר. באמצע שנת 1963 המציאה הוועדה תכנית, שלפיה יקיף הסקר, שייעשה במשך חמש שנים, את כל שטח המדינה. הוצאות הסקר נאמדו ב־1.5 מליון ל"י. האגף לא מצא מקורות מימון לביצוע הסקר וכדי לשתף מוסדות שונים במימון ההוצאות עליו הוקמה באמצע 1964 אגודה על פי החוק העותומני בשם "אגודה לסקר ארכיאולוגי של ישראל" (ראה דו"ח שנתי 15, עמ' 200); מנהל האגף משמש יושב ראש ההנהלה. מטרת האגודה לערוך סקר ארכיאולוגי כולל של מדינת ישראל ולהכין פרסום מדעי על תוצאותיו. האגודה החלה בביצוע הסקר באמצע 1964, ובהתאם להמלצותיה של ועדת המשנה נבחרו בשלב ראשון שני אזורים: אחד בצפון, ואחד בדרום. בעריכת הסקר בצפון הוחל באוגוסט 1964 ובדרום — במאי 1965.

— על עריכת הסקר — להלן הסקר הרגיל — לא נערך הסכם עם משרד החינוך והתרבות, לא נקבעו מועדים לשלבי ביצועו, והאגודה לא נדרשה לדווח על פעולותיה ועל תוצאות הסקר. על אף זאת שילמה הממשלה לאגודה, מאז הקמתה, כספים לביצוע הסקר: משרד החינוך והתרבות שילם עד סוף שנת 1966/67 סך 35,000 ל"י ומינהל מקרקעי ישראל סך 50,000 ל"י; מלבד זאת השתתף אגף העתיקות מאז יולי 1964 במתן שירותים לאגודה ובשכר עבודה, והשתתפות זו נאמדה בסך 3,500 ל"י בחודש. רק במסגרת הסכם, שנעשה עם האגודה ובשכר עבודה, והשתתפות זו נאמדה בסך 3,500 ל"י בחודש. רק המוחזקים, נקבע, שהממשלה תקציב לאגודה בשנת 1967/68 סך 107,000 ל"י, שתמורתו תסיים את הסקר הרגיל; בעת חתימת ההסכם נערך הסקר הרגיל באיזור חיפה ובאיזור שדה בוקר. ביולי 1968, כשנערך הסכם נוסף על ביצוע הסקר המיוחד בשטחים המוחזקים, הוכנס גם בו סעיף על ביצוע הסקר הרגיל ועל תשלום לאגודה בסך 97,000 ל"י בשנת 1968/69. בהסכם נוסף עם האגודה מאוגוסט 1969 נקבע, שהמשרד ישלם לאגודה גם בשנת 1969/70 סכום של 97,000 ל"י בעבור הסקר הרגיל. מאחר שלא נחתם הסכם על עריכת הסקר הרגיל בעת התחלת ביצועו והאגודה לא נדרשה להגיש דו"חות על התקדמות העבודה, לא היה בידי המשרד תיעוד, בעד אלו עבודות במסגרת הסקר הוא שילם את הכספים. עד מועד סיום הביקורת הוגשו להנהלת האגודה, מוכנים לדפוס,

דו"חות על סקרים באזורים: עתלית; חיפה — מזרח ומערב; ודו"ח חלקי על שדה בוקר. אין בידי האגף נתונים, שעל פיהם ניתן לדעת את המועד, שבו הסתיימה העבודה בסקרים בכל אחד מהאזורים שנבקעו בהסכמים ושלגביהם הוגשו הדו"חות.

בעבור הסקר המיוחד בשטחים המוחזקים שילם המשרד לאגודה סכום כולל של 260,000 ל"י וכן השתתף — כמו בסקר הרגיל — במתן שירותים ובשכר עבודה. השתתפות זו נאמדה על ידי האגף ב־14,000 ל"י לחודש.

עד מועד סיום הביקורת הוכנו על הסקר המיוחד דו"חות על צפון סיני, יהודה ושומרון, ורמת הגולן. לא נערכו עדיין הסקרים על רצועת עזה והשטחים האחרים של סיני, שלפי ההסכם אף הם היו צריכים להסתיים עד אותה תקופה.

מאז תחילת הביצוע של הסקרים, וביתר דחיפות לאחרונה, התנהלו דיונים רבים על אופן עריכת הפרסומים וכתיבת הדו"חות, אך עד מועד סיום הביקורת עוד לא הוצא לאור פרסום מדעי של הסקרים, שעליהם הוגשו דו"חות, הן במסגרת הסקר הרגיל והן במסגרת הסקר המיוחד.

2. כלל השתתפותו של משרד החינוך והתרבות בהוצאות האגודה בשנים 1964/65 עד 1968/69 הסתכמה ב־1 מליון ל"י בקירוב: 500,000 ל"י תמיכות, וסכום דומה כהשתתפות האגף בשירותים ובשכר עבודה. נוסף על כך השתתפו בהוצאות האגודה, הכרוכות בסקרים ובביצוע עבודות מיוחדות, מינהל מקרקעי ישראל בסכום העולה על 370,000 ל"י, משרדי ממשלה — השיכון, העבודה והדתות — בסך 10,000 ל"י בקירוב, ומוסדות וגופים שונים — עיריית חיפה, הסוכנות היהודית, האוניברסיטה העברית והחברה לחקירת ארץ ישראל ועתיקותיה — בסכום של 85,000 ל"י בקירוב. כלל התקציב של האגודה הסתכם אפוא בשנים הנדונות בסך 1.5 מליון ל"י בקירוב.

— הנהלת החשבונות של האגודה היא בידי אגף העתיקות. אף כי משרד החינוך והתרבות הוא המממן העיקרי של פעולות האגודה, הוא לא דאג להנהיג בה הנהלת חשבונות מסודרת ולא הקפיד על קיום פיקוח על פעולותיה הכספיות. בהסכם בין המשרד לבין האגודה מאוקטובר 1967 נמסר הפיקוח על כל הפעולות הקשורות בביצוע הסקרים בידי אגף העתיקות. כיוון שהאגף הוא הקובע מטעם הממשלה בעניינים המקצועיים הקשורים בעתיקות המדינה ואתריה, מוצדק, שנמסר לו גם הפיקוח על הפעולות המקצועיות של האגודה; אולם, לדעת הביקורת, את הפיקוח על פעולותיה המינהליות והכספיות, רצוי היה למסור לגורמים המתאימים שבמשרד החינוך והתרבות ולא לאגף.

חפירות

אגף העתיקות מבחין בין חפירות הצלה לבין חפירות יוזמות: חפירות הצלה נערכות בדרך כלל כאשר מתגלות, בעת ביצוע עבודות פיתוח או בנייה, עתיקות ויש חשש לאובדןן. באוקטובר 1963 הנהיג האגף הוצאת הרשאות לחפירות כאלה, והן מבוצעות במרביתן על חשבון; עד אוקטובר 1969 הוצאו 210 הרשאות. חפירות יוזמות נעשות על פי תכנית לחשיפת אתרים היסטוריים, והרשיונות לביצוען מוצאים אחרי קבלת המלצה מאת המועצה הארכיאולוגית; עד מועד סיום הביקורת הוציא האגף 130 רשיונות לחפירות כאלה (מלבד חידושי רשיון). חפירות מסוג זה מבוצעות בחלקן על ידי האגף בלבד — ב־1968/69 בעיקר בתל דן — בחלקן בשיתוף עם גורמים אחרים ובחלקן רק על ידי גורמים כאלה.

1. לפי פקודת העתיקות על בעל רשיון חפירה להמציא לאגף תרשימי החפירה, רשימה של כל העתיקות שנתגלו, וכן שני העתקים מכל דו"ח מוקדם, שיפורסם על החפירה.

מקבלי הרשאה נתבקשו להגיש לאגף כרטיס חפירה, שפרטיו יושלמו תוך מהלך החפירה. עם הגשת הדו"ח הראשון נפתח לכל חפירה תיק מדעי. הפקודה גם קובעת, שעל בעל הרשיון להוציא לאור תוך שנתיים מיום תום עבודת החפירה, או במועד מאוחר יותר על פי אישור של מנהל האגף, חיבור מדעי על תוצאות חפירותיו. עוד קובעת הפקודה, שבעל רשיון, המגלה עתיקות, חייב להודיע על כך למנהל האגף והוא המחליט, על פי שיקול דעתו בהתאם לסמכות שניתנה לו בפקודה, על עתידן — אם לרכוש את כולן או מקצתן או לוותר עליהן.

— בדיקה מסורגת של המסמכים הנוגעים לחפירות שנערכו בשנים 1949 עד 1967, העלתה, שלגבי חלק מהן לא נמצא באגף תיעוד מלא, אף כי הוכנו עליהן דו"חות.

2. מחסני האגף נמצאים במקומות שונים. באחד מהם מונחים ממצאים ארכיאולוגיים רבים, שעוד לא עובדו, ולפי הסברי האגף הם אינם ניתנים, במצבם הנוכחי, לרישום ולכירטוס; בחלק מהמחסנים עוד לא הושלם הרישום השיטתי של הממצאים הארכיאולוגיים; הדבר גובע בחלקו ממחסור בכוח אדם.

— אין האגף עוסק בעצמו בעריכת תערוכות של אוצרות העתיקות הנמצאים ברשותו. עם זאת הוא מעביר עתיקות למוזיאונים שונים בארץ, ביניהם בעיקר למוזיאון ישראל, כדי לאפשר לקהל להפיק מהן תועלת. מרבית העתיקות נמסרות לתצוגות למוזיאונים שונים ללא הגבלת זמן; האגף לא הנהיג מעקב שיטתי אחר העתיקות, שמירתן והשימוש בהן. היו כמה מקרים, שבמשך השנים נשלחו עתיקות לתצוגות, לעיבוד או למטרה אחרת, תוך קביעת הזמן להחזרתן לאגף, אך הן לא הוחזרו עד סוף 1969, והאגף לא ערך מעקב אחריהן.

אוסף מטבעות

האגף מחזיק אוסף גדול של מטבעות עתיקים, שערכו רב. המטבעות מוחזקים בקופת פלדה ובארונות וחלק מהם נמצאים בארגזי פחות. מלאי המטבעות נבדק עד כה רק בחלקו. עוד בדו"ח 14 (עמ' 188) ובדו"ח 15 (עמ' 200) עמד מבקר המדינה על ליקויים ברישום המטבעות וציון, שהרישום הוא כללי ביותר, מתייחס לכמויות המטבעות בלבד ואינו מאפשר זיהויים. שר האוצר העיר בהערותיו לדו"ח 15, כי משרד החינוך והתרבות יעשה מאמצים כדי להגיע לרישום תקין של המטבעות.

— הביקורת, שנערכה בסוף 1969, העלתה, שאמנם נערך רישום מפורט יותר של המטבעות עד ינואר 1967, אך הרישום המדעי של המטבעות, שיאפשר זיהויים המלא, עוד לא הושלם. כ-4,000 מטבעות נוספים, שנתקבלו לאחר מכן, נרשמו באורח כללי בלבד, לפי הסברי האגף מחמת חוסר בכוח אדם.

רשיונות יצוא וסחר

לפי פקודת העתיקות לא יסחר אדם בעתיקות, אלא אם ברשותו רשיון, שהוצא על ידי מנהל האגף. בתקנות העתיקות נקבעו תנאים שעל בעל רשיון לקיים, והם: על בעל הרשיון לרכוש את אוסף העתיקות במקום, שצוין ברשיון; עליו להגיש למנהל האגף רישום מעודכן של העתיקות שברשותו, תוך ציון מספריהן ופרטים על אופן רכישתן, מקום הימצאן, שם המוכר וחתימת המוכר; אם נמכרה עתיקה צריך הרישום לכלול גם את שם הקונה. נוסף על כך חייב הסוחר להגיש למנהל האגף אחת לשלושה חודשים העתק מספר הרישום, שיראה את התנועה בסחרו. תוקף הרשיון הוא עד סוף דצמבר של כל

שנה, ויש לחדשו מדי שנה בשנה. עובד האגף רשאי לבקר בבית מסחר, שעבורו הוצא רשיון, לשם ביקורת והשוואת הממצאים הארכיאולוגיים בבית המסחר לרישומי הסוחר. כאשר קונה מעוניין לייצא עתיקה, שיצואה אינו אסור לפי התקנות, על הסוחר להודיע לו, שהדבר מותנה בהשגת רשיון יצוא מהאגף ובתשלום אגרה; שיעור האגרה הוא 10% ממחיר העתיקה. להוראות אלה נודעת חשיבות, גם כדי לשמור על האינטרסים של אלה הרוכשים עתיקות בתום לב, ביניהם מספר רב של תיירים.

- בשנת 1966 הוצאו 40 רשיונות לסחר בעתיקות, בשנת 1967 — 47, בשנת 1968, אחרי מלחמת ששת הימים — 73; ב-1969 (עד סוף אוקטובר) הוצאו 34 רשיונות בלבד, רובם המכריע לבעלי עסקים שהחזיקו ברשיונות עוד בשנת 1968. בשנים קודמות נהג האגף לשלוח לבעלי העסקים תזכורות בדבר חידוש רשיונותיהם; האגף לא עשה כן בשנת 1969. בשנים האחרונות אף לא נבדק, אם אמנם מתנהל הסחר בעתיקות על פי רשיונות. רק באחרונה הוחל בנקיטת צעדים נגד סוחרי עתיקות, הידועים לאגף, שלא היו בידיהם רשיונות. האגף לא הקפיד על קבלת העתקי הרישום אחת לשלושה חודשים; במקרים רבים נתקבלו ההעתקים יחד עם בקשת הסוחר לחידוש רשיונו, בלא שכללו את הפרטים הדרושים, ביניהם מספרי העתיקות, מקור רכישתן ותיאורן המלא. מצב זה מקשה על האגף לקיים פיקוח נאות על הסחר בעתיקות.

הוצאת רשיונות סחר בעתיקות נתונה לשיקול דעתו של מנהל האגף, והוא גם רשאי לבטל רשיון, אם נראה לו, שהמחזיק בו אינו ממלא אחרי הוראות התקנות או אינו ראוי להחזיק רשיון כזה מסיבה אחרת כל שהיא. גובה האגרה לרשיון היצוא נקבע בהתאם לשווי כפי שמבקש הרשיון מצהיר עליו; אם השווי המוצהר אינו נראה למנהל האגף, ייקבע השווי על ידי שמאי בלתי תלוי. מנהל האגף העביר את כל סמכויותיו בתחום הוצאת הרשיונות וגביית האגרה וכן את הפיקוח על בתי המסחר לעובד מקצועי של האגף. אם מנהל האגף ראה לנכון לאצול מסמכויותיו, דבר המותר לו לפי הפקודה, עדיף היה, לדעת הביקורת, שלא להעביר את מכלול הסמכויות לאדם אחד.

כספים

משרד מבקר המדינה הפנה את שימת לבו של משרד החינוך והתרבות לליקויים מספר בתחום ניהול הכספים של האגף ושל האגודה לסקר הארכיאולוגי, הנוגדים את עקרונות הבידוק. הליקויים התייחסו בעיקר לטיפול בהכנסות ולדרכי אחזקת מזומנים, וכן להתחשבנות עם עובדים בקשר לדמי מחזור ומקדמות; המדובר היה בסכומים קטנים. בעקבות הביקורת עושה המשרד לתיקון הליקויים.

ממצאי מעקב

מחקרים בתחום החינוך

דו"ח שנתי 19, עמ' 264

משרד החינוך והתרבות לא ערך לטווח קצר או ארוך את תכנון מחקריו. אף לא היה קיים פיקוח על עבודות המחקר ומעקב שוטף אחר ביצוען. האחראי על המחקרים הועסק בתפקידו זה במשרה חלקית בלבד. הוא לא שותף בכל המקרים בקבלת החלטות על ביצוע מחקרים, ואף לא קיבל